
Vold mot kvinner og svangerskaps- utfall

DOKTORAVHANDLINGER

HILDE GRIMSTAD

Institutt for samfunnsmedisinske fag
MTFS
Medisinsk teknisk forskningssenter
7489 Trondheim

Vold mot kvinner er en kjent risikofaktor for kvinners helse. Kasuistikker har vist at vold også kan påvirke utfall av svangerskapet. Dette kan skje ved at volden direkte fører til skader på mor og/eller foster eller indirekte ved at volden fører til for eksempel stress, angst eller økt bruk av tobakk og alkohol i svangerskapet. Slik kan vold også påvirke utfallet av senere svangerskap. Lav fødselsvekt (<2 500 g) er en viktig risikofaktor for et nyfødt barns liv og helse og derfor viktig å studere.

Til sammen 178 kvinner ble personlig intervjuet om fysisk vold fra nåværende og tidligere partner og om seksuelle overgrep som barn. Vold ble definert som vold mer alvorlig enn "klapsing". Halvparten av kvinnene hadde født et barn med lav fødselsvekt, og de andre hadde født et barn med høyere fødselsvekt (kontrollgruppe) i Trondheim i en avgrenset tidsperiode. 6 % av kvinnene levde med en mann som noen gang hadde brukt vold mot dem. 13 % av kvinnene rapporterte vold fra en tidligere partner og 14 % seksuelle overgrep som barn. Til sammen hadde 26 % av kvinnene opplevd minst ett av de ulike typene overgrep. En kvinne fortalte om vold fra partner i svangerskapet.

Det var ingen sikker sammenheng mellom de ulike typene overgrep og lav fødselsvekt hos barnet (OR 1,37, 95 % KI 0,63 – 2,99 for sammenhengen mellom vold fra en partner og lav fødselsvekt). Kvinner som hadde opplevd overgrep røykte mer og drakk mer alkohol i svangerskapet sammenliknet med de andre kvinnene. Kvinner med en overgrepshistorie hadde høyere angstskåre og mer helseplager i svangerskapet. Det var ingen sikker sammenheng mellom overgrepshistorie og komplikasjoner i svangerskapet eller under fødselen. For den ene kvinnen som hadde vært utsatt for vold i svangerskapet, var dette hennes store bekymring for familiens fremtid. Hun hadde ikke fortalt om volden til noen, og ingen hadde spurt henne.

Dette var den første europeiske studien om vold mot kvinner og fødselsvekt. Resultatene var sammenliknbare med amerikanske studier som viste en svak sammenheng mellom vold og lav fødselsvekt, og en klar sammenheng mellom vold og røyking og alkoholbruk i svangerskapet.

For helsepersonell er vold mot kvinner ofte usynlig og for kvinner er det ofte vanskelig å fortelle om volden. Helsevesenet bør ha klare tilbud til voldsutsatte kvinner i samarbeid med andre instanser. Helsepersonell bør skoles i å møte voldsutsatte kvinner på en ivaretakende måte. Å fortelle om volden kan være det første skritt for å få slutt på den.

- *Avhandlingens tittel*
- Violence against women and pregnancy outcome
- *Utgår fra*
- Institutt for samfunnsmedisinske fag
- og
- Kvinneklubben
- Regionsykehuset i Trondheim
- *Disputas* 20.10. 2000
- Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet

Publisert: 20. august 2001. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 28. mars 2026.